

РАХУНКОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

28.07.2015 № 16-1434

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Гройсману В.Б.

Щодо результатів перевірки
Рахункової палати

Шановний Володимире Борисовичу!

Відповідно до Плану роботи Колегії Рахункової палати на I півріччя 2015 року проведено перевірку обґрунтованості надання та законності застосування пільг з податку на прибуток підприємствами паливно-енергетичного комплексу.

В Україні не створено цілісної та ефективної системи державного контролю за діючими податковими пільгами, встановленими законодавством, не запроваджено методики оцінки державними органами, що ініціюють запровадження галузевих податкових пільг, ефективності їх надання для періодичного контролю витрат і переваг кожної такої пільги. Так, на сьогодні жодним державним органом не здійснено оцінку економічної ефективності запровадженої у 2011 році пільги з податку на прибуток для підприємств паливно-енергетичного комплексу (далі – підприємства ПЕК) у сфері виробництва і передачі електроенергії та транспортування і розподілення газу, що реалізують інвестиційні програми, проекти, фінансування яких здійснюється за рахунок суб'єктів природних монополій, виробників електричної та/або теплової енергії, та включають в тарифи на електроенергію інвестиційну складову, необхідну для повернення кредитів, інвестицій, погашення облігацій (боргових цінних паперів), випущених (отриманих) енергогенеруючими компаніями (далі – пільга ПЕК).

Нормативно-правова база щодо застосування підприємствами ПЕК пільги з податку на прибуток при виконанні ними схвалених Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики інвестиційних програм та урахуванні витрат у межах інвестиційної складової, необхідної для повернення кредитів, інвестицій, погашення облігацій тощо, була недосконалою.

Нормами Податкового кодексу України не встановлено відповідальності платників податків за несвоєчасно подані або подані з помилками звіти про суми податкових пільг, що ускладнило контроль органів ДФС (Міндоходів) за правомірністю декларування пільги ПЕК підприємствами – платниками податку на прибуток і достовірністю поданої звітності.

Недоліки у податковій звітності (відсутність зазначення категорії витрат, на які зменшувався прибуток підприємств ПЕК) та звітах з виконання інвестиційних програм, розроблених НКРЕ (невиділення відповідних витрат за переліком робіт), ускладнили контроль за правильністю декларування підприємствами ПЕК витрат на будівництво (реконструкцію, модернізацію) електромереж, електростанцій, теплоелектроцентралей, магістральних газопроводів, газорозподільних мереж тощо з метою звільнення від оподаткування прибутку.

При цьому ДПС України і Міндоходів протягом II півріччя 2011 року, 2012 року та I кварталу 2013 року не внесли змін до довідників податкових пільг № № 59 – 66, внаслідок чого пільга ПЕК, наведена в них, не відповідала редакції пункту 154.8 статті 154 Податкового кодексу України.

НКРЕ не затвердило процедуру формування та виконання інвестиційних програм електростанцій і теплоелектроцентралей, у Порядку формування інвестиційних програм газопостачальних, газорозподільних, газотранспортних та газозберігаючих підприємств, затвердженому постановою НКРЕ від 28.11.2011 № 2255, не передбачило контролю за виконанням ліцензіатами в газовій сфері інвестиційних програм.

Протягом 2013-2014 років НКРЕ та НКРЕКП не забезпечили ефективного виконання інвестиційних програм щодо будівництва (модернізації та реконструкції) міждержавних, магістральних і розподільчих (локальних) електричних мереж, електростанцій, теплоелектроцентралей, магістральних газопроводів, газорозподільних мереж, підземних сховищ газу та встановлення лічильників газу населенню; не запровадили дієвого контролю за використанням енергогенеруючими компаніями інвестиційної складової на погашення кредитів інвестицій, облігацій тощо.

Плани фінансування інвестиційних програм щодо будівництва (модернізації та реконструкції) електричних мереж і електростанцій у зазначений період були виконані на 80,4 відсотка. При цьому частина профінансованих робіт під час такого будівництва не відноситься до категорії промислового. ПАТ „Укргідроенерго” за рахунок інвестиційних коштів у 2014 році проведено реконструкцію існуючих житлових і допоміжних об’єктів на базі відпочинку „Гористе” (профінансовано за рахунок прибутку 2,2 млн. грн., або 329,2 відс. плану); ДП „НАЕК „Енергоатом” профінансовано добудову та введення в експлуатацію житлових будинків у містах-супутниках АЕС на 46,2 млн. грн., або 174,3 відс. плану. Крім того, у 2013 році НКРЕ неповною мірою скоригувало плани фінансування ліцензіатів з виробництва електроенергії, внаслідок чого план фінансування було перевиконано на 10,1 відс. (на 466,7 млн. гривень).

Міндоходів, ДФС та їх територіальні органи не забезпечили дієвого контролю за звітними даними, наведеними в поданих підприємствами ПЕК деклараціях з податку на прибуток, та звітами щодо сум податкових пільг, а також законності застосування пільги ПЕК. Зміни до зведеної звітності „Про суми податкових вльг” після надання платниками податків уточнюючих звітів про пільги ДФС (Міндоходів) не вносилися; звірка такої звітності з податковими деклараціями з податку на прибуток і аналіз пільги ПЕК не здійснювалися.

За результатами перевірки Рахунковою палатою ДФС здійснено аналіз правильності застосування підприємствами пільги ПЕК, зокрема, 16.04.2015 розпочато камеральну перевірку ДП „Кіровоградтепло” ТОВ „ЦНТІ УНГА”, яке за 2014 рік помилково задекларувало пільгу ПЕК замість іншої; 17.04.2015 ТОВ „ГК Енергоперспектива” подало уточнюючий звіт про пільги за 2013 рік із зміненням на інший код пільги.

Міндоходів і ДФС протягом 2013-2014 років не забезпечили підвищення якості та результативності проведення їх територіальними органами перевірок; на центральному рівні відсутня інформація про виявлені територіальними органами порушення під час здійснення камеральних перевірок підприємств ПЕК, які користувалися пільгою ПЕК. Упродовж 2013-

2014 років з 81 підприємства ПЕК, яке у 2012-2013 роках скористалося пільгою ПЕК, документальні перевірки з питань правомірності застосування пільги ПЕК проведено лише на 20 підприємствах. До державного бюджету donaraxovano 188,0 млн. грн. податкових зобов'язань і фінансових (штрафних) санкцій з податку на прибуток за неправильне застосування пільги ПЕК, з яких узгоджено з підприємствам ПЕК лише 0,6 відс. (1,1 млн. грн.) donaraxovanih сум.

Незважаючи на те, що за результатами адміністративного оскарження більшість скарг платників податків органами ДФС (Міндоходів) не задоволено (скасовано лише 2,3 млн. грн.), за результатами судового розгляду 17 справ (щодо 14 підприємств ПЕК) про donaraxuvannya kontrolyuyuchimi organami 176,8 млн. грн. (94,0 відс.) на рівні першої інстанції вже винесено рішення на користь 47,1 відс. підприємств ПЕК (34,2 відс. загальної суми donaraxuvannya). Основна причина винесення рішень на користь платників за результатами судового розгляду – неврахування контролюючими органами вимог пункту 56.21 статті 56 Податкового кодексу України щодо прийняття рішень на користь платника податку в разі неоднозначного тлумачення тієї чи іншої норми законодавства.

Таким чином, від застосування пільги ПЕК протягом періоду, що перевірявся, недонадходження до державного бюджету становили 1,5 млрд. грн. або 14,7 відс. обсягу усіх недонадходжень з податку на прибуток і 92,3 відс. надходжень цього податку від підприємств, що скористалися пільгою ПЕК.

Водночас показники діяльності постійних пільговиків ПЕК свідчать, що реального покращення їх фінансово-господарського стану в цей період не відбулося (лише 41,4 відс. у 2013 році та 24,1 відс. пільговиків у 2014 році збільшили прибуток), нарахування та сплата податку на прибуток у цих підприємств в цілому зменшилися, а збільшення надходжень податку у 2013 році відбулось переважно за рахунок запровадження сплати щомісячних авансових внесків з цього податку. У постійних користувачів пільгою ПЕК ріст витрат випереджав ріст доходів, що призвело до загального зниження прибутковості таких пільговиків, а в окремих випадках – виникнення збитків.

Отже, зміцнення фінансового стану підприємств електроенергетики та газової сфери в результаті запровадження податкової пільги у вигляді звільнення від оподаткування прибутку в межах витрат на будівництво (реконструкцію, модернізацію) електромереж, електростанцій, газотранспортних і газорозподільних підприємств тощо не відбулось, тобто **мета запровадження пільги ПЕК не досягнута.**

Ураховуючи вищевикладене, Колегія Рахункової палати пропонує внести зміни до діючого законодавства, у тому числі Податкового кодексу України, в частині пільгового оподаткування, зокрема обов'язкове надання суб'єктами господарювання – пільговиками до контролюючих органів необхідних документів, підтверджуючих правомірність застосування тієї чи іншої пільги, а у разі надання пільги за галузевим принципом передбачити контроль витрат і вигод кожної такої пільги як на рівні контролюючого органу, так і на рівні профільного державного органу, що ініціює запровадження пільги; встановлення відповідальності платників податків за подання звітності про суми податкових пільг з недостовірними даними або з помилками.

Надаємо в порядку інформування.

З повагою

Голова

Р.М. Магута